

ÜÇ VAKTE KADAR NELER OLABİLİR?

5 Nisan 2023

Yıldırım Koç

1977 yılında Mısır'ın ekonomi politikasında, Dünya Bankası ve Uluslararası Para Fonu'nun dayatmaları sonucunda, önemli değişiklikler yapılarak, temel gıda maddelerine uygulanan sübvansiyonlar kaldırılınca, ekmek fiyatları hızla arttı. Ekmek fiyatlarının artırılması üzere Mısır halkı 18-19 Ocak 1977 günleri kendiliğinden (hiçbir siyasi örgütün örgütlemesi ve yönlendirmesi olmadan) yaygın kitlesel protestolar gerçekleştirdi. Oluşan büyük tepki sonucunda 20 Ocak 1977 günü ordu eylemlere müdahale etti. Bu süreçte halktan 80 kişi öldürüldü ve 550'den fazla kişi yaralandı. 1200 kişi de tutuklandı.

Ekmek önemlidir; hele bizim halkımız için. Türkiye'de giderek derinleşen ve özellikle seçimlerden sonra daha da derinleşeceğe benzeyen ekonomik kriz, insanlarımızın geçimini iyice zorlaştıracak. İşçiler arasında yaygın bir düşünce vardır. "Verilen hak geri alınmaz" derler. 12 Eylül 1980 Darbesi öncesindeki işçi haklarını bilenler bu söze güler. Bilmeyenler de, enflasyonla birlikte gerçek ücretlerin nasıl düşürüldüğünü, verilen hakkın enflasyon aracılığıyla nasıl geri alındığını yaşayarak öğreniyor.

Türkiye tarihinde işçi sınıfının gerçek gelirlerinde ciddi düşüşler yaşanan dönemler oldu. Bugünün farklılığı, bu düşüşün son bir-birbuçuk yılda çok hızlı bir biçimde gelişmesi ve insanların ciddi bir kredi kartı ve tüketici kredisi borcu altında olmasıdır. İşçi sınıfımız günümüzde çok ciddi bir mutlak yoksullaşma yaşıyor.

Küçük üretici köylüler ve esnaf da ekonomik sıkıntılarla karşı karşıya. Ancak bu toplumsal sınıfın birlikte tepki gösterme geleneği yok. İşçi sınıfı ise farklı. Görmüş geçirmiş, akıllı, ihtiyatlı, gerçekçi kişilerden oluşan işçi sınıfımız, hayat başka çare bırakmadığında kendiliklerinden kitle eylemleri örgütleme yeteneğine, deneyimine, geleneğine, gücüne sahip. Ayrıca, ekmek kavgasının bu insanların kendi aralarındaki siyasi görüş, etnik köken, inanç, vb. farklılıklarını ortadan kaldırdığını ve güçlü ve birleşik bir kitlesel tepkinin yaratılabildiğini biliyoruz.

1989 Bahar Eylemleri herhangi bir siyasi örgüt tarafından başlatılmadı ve düzenlenmedi. İşçi sınıfımız, hayatın başka çare bırakmadığı koşullarda, iletişim teknolojisinin çok geri olduğu bir dönemde bile yaygın kitlesel eylemler örgütleyebildi.

İşçi sınıfının bu yeteneğinin tarihimizde başka örnekleri de var. 2015 yılında metal işkolunda Bursa'da başlayıp Gölçük'e ve Eskişehir'e sıçrayan fabrika işgalleri de önemli örneklerdendir.

Günümüzde işçi sınıfının yaygın biçimde bir mutlak yoksullaşma yaşaması karşısında olası tepkilerini değerlendirirken, öncelikli olarak seçimlere bakmak gerekli.

İnsanlarımız, sırtında yumurta küfesi taşıdıkları için, genellikle mantıklıdır ve sorunları aşabilmede öncelikli olarak tehlikesiz yol ve yöntemlere başvururlar. Önümüzdeki seçimler bu açıdan önemli bir olanak sunuyor. İşçi sınıfımızın geniş kesimleri, hem daha gelişkin örgün eğitim düzeyleri, hem de çok etkili bir biçimde yararlandıkları sosyal medya ve internet aracılığıyla bilgiye erişim olanaklarını kullanma yetenekleri sayesinde, sıkıntılarını aşabilmek için en kısa vadeli çözümlere yönelecektir.

Ancak ekonomik durum o kadar kötü ki, seçimlerde ülke yönetimine kim gelirse gelsin, ülke ve devlet olanaklarının küçük bir azınlık lehine kullanılmasına engel olmaz ve büyük çoğunluğunu işçi sınıfımızın oluşturdu halkımızın sorunları ivedilikle çözüm getirmezse, kitlesel protesto eylemlerinin ortaya çıkma olasılığı çok yüksektir.

Günümüzde işçilerin yoğun biçimde bir arada bulunduğu organize sanayi bölgeleri ve bir ölçüde de serbest bölgeler, bu tepkilerin odak noktaları olabilir.

Sanayi Bakanlığı'ndan 2021 yılı Mayıs ayında alınan verilere göre, Türkiye'deki toplam 326 organize sanayi bölgesinde toplam 2.092.209 işçi çalışıyordu. Organize sanayi bölgelerinin işçi sayılarına ilişkin bazı örnekler işçi yoğunlaşmasına açıklık getirecektir. Sanayi Bakanlığı verilerine göre, 2021 yılında İstanbul'da İkitelli Organize Sanayi Bölgesi'nde 200.000 işçi çalışıyordu. Tekirdağ Çerkezköy Organize Sanayi Bölgesi'ndeki işçi sayısı 76.755 idi. Kayseri Organize Sanayi Bölgesi'nde 65.000 işçi vardı.

Türkiye’de günümüzde faaliyet gösteren 18 serbest bölgede 2020 yılı Aralık ayı sonu itibariyle çalışan kişi sayısı 79.553 idi.

Organize sanayi bölgeleri dışında da işçi yoğunluğunun çok yüksek olduğu kentler ve bölgeler de vardır.

Aç tilki fırın yıkar, sözü boşuna söylenmemiştir. Eğer giderek derinleşen ekonomik krizden son derece kötü bir biçimde etkilenen işçi sınıfı, sorunların aşılabilmesi için öncelikli olarak umut bağladığı seçimlerden sonuç alamazsa, Türkiye’nin dört bir tarafında kitlesel protesto eylemlerinin ortaya çıkma olasılığı yüksektir. Bakalım, üç vakte kadar neler göreceğiz.